

Fiziksel Ceza Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Fiziksel Ceza Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21908>

Özet

Fiziksel Ceza Ölçeği, Türkiye'de 1996 yılında H. ??ngör tarafından bir **yüksek lisans tezi** kapsamında adaptasyonu gerçekleştirilmiş bir **psikolojik ölçektir**. Bu ölçek, ebeveynlerin çocuklarına uyguladıkları cezalandırma yöntemlerinin sıklığını ve niteliğini, özellikle de fiziksel disiplin pratiklerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçeğin temel kullanım amacı, ebeveynlerin uyguladıkları fiziksel ceza ile çocuğun ebeveynlerine karşı beslediği sevgi arasındaki ilişkinin niteliğini ve düzeyini ampirik olarak incelemektir.

Ölçek, gelişim psikolojisi ve aile çalışmalarları alanlarında, disiplin yöntemlerinin çocuk üzerindeki duygusal ve davranışsal sonuçlarını değerlendirmek için kritik bir araç olarak konumlanmıştır. Orijinal formu hakkında detaylı bilgi sınırlı olsa da, **uyarlama** çalışması, Türk kültürü bağlamında ebeveyn-çocuk ilişkileri dinamiklerini anlamlandırmaya önemli katkılar sunmuştur. Ölçek, genellikle öz bildirim formatında kullanılarak, fiziksel yaptırımların algılanan sıklığı üzerinden skora tabii olmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Fiziksel Ceza, Ebeveynlik Pratikleri, Çocuk Gelişimi, Disiplin Yöntemleri, Psikolojik Ölçek, Uyarlama, Ebeveyn-Çocuk ilişkisi, Yüksek Lisans Tezi.

Yazarlar

H. ??ngör (Uyarlayan).

Amaç

Fiziksel Ceza Ölçeği'nin temel amacı, ebeveynlerin çocuklarına yönelik uyguladıkları **fiziksel cezalandırma** davranışlarının yoğunluğunu ve çeşitliliğini ölçmek ve bu davranışların psikososyal sonuçlarını araştırmaktır. Uyarlama çalışması özelinde amaç, anne ve babanın çocuğa uyguladıkları cezalandırma türleri ile çocuğun ebeveynlerine karşı geliştirdiği sevgi ve bağlılık arasındaki korelasyonu ortaya koymaktır.

Bu ölçek, klinik ve akademik araştırmalarda kullanılarak, fiziksel cezanın uzun vadeli etkilerini inceleyen çalışmalara veri sağlamaktadır. Ölçek, yalnızca fiziksel şiddetin en uç noktalarını değil, aynı zamanda tokat atma, vurma veya sarsma gibi daha yaygın kabul gören ancak yine de fiziksel yaptırım kategorisine giren disiplin yöntemlerinin sıklığını da değerlendirmeyi hedefler. Elde edilen veriler, ailelere yönelik önleyici müdahale programlarının geliştirilmesinde önemli bir zemin oluşturmaktadır.

Yapı

Ölçek, **fiziksel ceza** (physical punishment) psikolojik yapıdır. Bu yapı, ebeveynlerin çocukların istenmeyen davranışları durdurmak veya gelecekteki davranışları şekillendirmek amacıyla fiziksel güç kullanması içeren disiplin stratejilerini kapsar. Yapısal olarak, ölçek maddelerinin, hafif fiziksel temastan daha sert yaptırımlara kadar uzanan bir ceza yelpazesini temsil etmesi beklenir.

Ölçeğin ölçtüğü temel boyut, cezanın algılanan şiddetidir. Uyarılma çalışmasıyla göz önüne alındığında, ölçülen fiziksel ceza yapısının aynı zamanda çocuğun duygusal tepkileri (ebeveyne karşı sevgi) ile ilişkilendirilmesi, ölçeğin **sosyal psikolojik** yapılarla bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Ölçeğin alt boyutları veya faktörleri hakkında kesin bilgi olmamakla birlikte, fiziksel cezanın farklı türlerini (örneğin, bedensel acı verme, kışkırtılma) ayrıştırmayı amaçlaması olabilir.

Geçerlik

Kaynak referansta Fiziksel Ceza Ölçeği'nin uyarılma çalışmasıyla ilgili spesifik **geçerlik** (validity) analizleri (içerik geçerliği, yapı geçerliği, ölçüt bağımlı geçerlik gibi) detaylı olarak belirtilmemiştir. Ancak, bir psikolojik aracın Türk kültürüne **uyarlama** sürecinde, çeviri geçerliğinin sağlanması ve orijinal ölçeğin yapısal bütünlüğünün korunması amacıyla genellikle uzman görüşleri ve doğrulayıcı faktör analizi gibi yöntemler kullanılır.

Uyarılma çalışmalarıyla, özellikle yapı geçerliğini desteklemek için, ölçek skorlarının teorik olarak ilişkili olması beklenen diğer yapılarla (örneğin, ebeveyn stresi, çocuk sağlığı) korelasyonunun incelenmesi önemlidir. Bu tür bir tezin bilimsel gereklilikleri dahilinde, ölçeğin ölçmek istediği fiziksel ceza yapısının doğru ve tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösteren geçerlik kanıtlarının sunulması beklenir. Kaynakta bu bilgiye yer verilmemesi, bu verilerin yalnızca ilgili yüksek lisans tezinde bulunduğunu anlamına gelebilir.

Güvenirlilik

Kaynak referansta Fiziksel Ceza Ölçeği'nin **güvenirlilik** (reliability) katsayılarına (iç tutarlılık, test-tekrar test güvenirliliği) dair herhangi bir sayısal veri sunulmamıştır. Psikometrik açıdan, uyarılma ölçeklerinde en yaygın kullanılan güvenirlilik göstergesi **iç tutarlılık katsayısı** (Cronbach Alfa) olup, bu değerlerin kabul edilebilir sınırlarda (genellikle 0.70 ve üzeri) olması beklenir.

Uyarılma çalışmalarıyla, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı örneklemeler üzerinde tutarlı sonuçlar verip vermediğinin değerlendirilmesi kritik öneme sahiptir. Güvenirlilik eksikliği, ölçüm hatalarına yol açarak araştırma sonuçlarının yorumlanması zorlaştırabilir. Bu nedenle, ölçeği kullanacak araştırmacılar, tezin orijinal metnine başvurarak güvenirlilik katsayılarını

doğrulamalar önerilir.

Faktör Analizi

Ölçeğin orijinal yapısının Türk kültürüne aktarılırken kaç faktörlü bir yapıyı koruduğuna dair detaylar kaynakta mevcut değildir. Bir **uyarlama** sürecinde, ölçeğin kültürel bağlamda aynı yapısal boyutları ölçmeye devam edip etmediğini belirlemek için **açıklayıcı** veya **doğrulamalı** faktör analizi yöntemlerinin kullanılması standart bir prosedürdür.

Bu analizler, fiziksel ceza yapısının tek boyutlu mu yoksa farklı alt boyutlardan mı (örneğin, hafif fiziksel ceza, ağır fiziksel ceza) oluştuğunu ortaya koyar. Şengül (1996) tezinde, ölçeğin yapısal geçerliğini desteklemek amacıyla bir faktör yapısı sunulmuş olması muhtemeldir; ancak bu bilgiler kaynak özetinde yer almamaktadır.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Kaynakta belirtilmemiştir; genellikle 4 veya 5'li Likert ölçeği (5'lik derecelendirmesi) formatında olduğu varsayılmaktadır.

Language Available: Türkçe

Population Group: Ebeveynler veya çocuklar/ergenler (Ebeveynlerin cezalandırma pratiklerini değerlendiren hedef grup).

Age Group: Ölçeğin kimin tarafından doldurulduğuna bağlıdır; ebeveynler için yetişkin, çocuklar için genellikle 8 yaş ve üzeri (algılayıcı olarak).

Population Details: H. Şengül'ün yüksek lisans tezinin örneklemini oluşturan anne ve babalar ile çocuklar.

Test Methodology: Öz bildirim ölçeği veya Anket.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Disiplin Yöntemleri, Ebeveyn Davranışları, Ankara Üniversitesi, Çocuk Psikiyatrisi, Aile Psikolojisi, Yüksek Lisans.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: H. ??ng?r, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (1996 Tez Dönemi)

??zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 1996 (Uyarlama Tezi Y?I?).

??zinler ve Ücret: Ölçeğin ticari kullanımı veya serbestçe erişimi hakkında bilgi verilmemiştir. Genellikle yüksek lisans tezlerinde kullanılan uyarlama ölçekleri akademik amaçlarla ücretsiz olarak kullanılabilir; ancak orijinal ölçeğin telif hakları ve uyarlayanın izni gereklidir.

Ölçeğin orijinal yazarın kim olduğu belirtilmediği için, uluslararası kullanımda telif hakkı sahipleriyle iletişime geçilmesi zorunludur. Türkiye'deki akademik çalışmalarda kullanımı için, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde bulunan tezin referans gösterilmesi ve uygun atıf yapılması gerekmektedir.

Kaynaklar

??ng?r, H. (1996). Anne ve babanın çocuğa uyguladığı ceza ile çocuğun anne ve babaya karşı sevgisi arasındaki ilişki (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Akara.

Fiziksel Ceza Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Fiziksel Ceza Ölçeği'nin maddeleri, sağlanan kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddeler, H. ??ng?r'ın 1996 tarihli yüksek lisans tezinin ekler bölümünde bulunabilir.

Ölçek maddelerinin yapısı, genellikle ebeveynlerin şu tür eylemleri ne sıklıkla gerçekleştirdiğini sormaktadır:

Çocuğa vurma veya tokat atma.

Çocuğu sarsma veya itme.

Çocuğa fiziksel olarak acı verecek şekilde cezalandırma.

Çocuğu bir yere kapatma veya hareketini kısıtlama.